

EIROPAS PARLAMENTS

2009 - 2014

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

2011/2069(INI)

11.7.2012

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā 2010.–2011. gadā
(2011/2069(INI))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Monika Flašíková Beňová*

PR_INI

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā 2010.–2011. gadā

(2011/2069(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību preambulu, jo īpaši tās otro ievilkumu un ceturto līdz septīto ievilkumu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu, 3. panta 3. punkta otro ievilkumu un 6. un 7. pantu,
- ņemot vērā 2000. gada 7. decembrī pieņemto Eiropas Savienības Pamattiesību hartu („Harta”), kas tika izsludināta 2007. gada 12. decembrī Strasbūrā,
- ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (ECTK),,
- ņemot vērā Komisijas 2010. un 2011. gada ziņojumus par ES Pamattiesību hartas piemērošanu (COM(2011)0160 un COM(2012)0169),
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „2010. gada ziņojums par ES pilsonību — likvidējot šķēršļus ES pilsoņu tiesību īstenošanai” (COM(2010)0603),
- ņemot vērā Komisijas stratēģiju Eiropas Savienības Pamattiesību hartas efektīvai īstenošanai (COM(2010)0573) un Darbības pamatnostādnes par pamattiesību ņemšanu vērā Komisijas ietekmes novērtējumos (SEC(2011)0567),
- ņemot vērā Padomes secinājumus par Padomes darbību un iniciatīvām saistībā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas īstenošanu, kurus pieņēma 2011. gada 23. maijā Vispārējo lietu padomes 3092. sesijā Briselē, un Padomes pamatnostādnes par metodiskiem pasākumiem, kas jāveic, lai pārbaudītu pamattiesību saderību Padomes sagatavošanas struktūrās¹,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas cilvēktiesību konvencijas, kurās piedalās visas ES dalībvalstis, un Eiropas Padomes konvencijas un ieteikumus, kā arī īpašu uzraudzības un tiesu iestāžu lēmumus, pamatnostādnes un spriedumus,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) lēmumus un judikatūru,
- ņemot vērā dalībvalstu konstitucionālo tiesu judikatūru, kurā ir atsauce uz Pamattiesību hartu, kas jāpiemēro arī dalībvalstu tiesību aktu interpretēšanā,
- ņemot vērā Eiropas Padomes struktūru ziņojumus, jo īpaši Parlamentārās asamblejas un cilvēktiesību komisāra ziņojumus, par stāvokli cilvēktiesību jomā,

¹ Padomes 2011. gada 18. maija Dokuments Nr. 10140/11.

- ņemot vērā Stokholmas programmu „Atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā”,
 - ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (*FRA*) darbību un gada pārskatus,
 - ņemot vērā NVO ziņojumus un pētījumus par cilvēktiesībām,
 - ņemot vērā rezolūcijas par pamattiesībām un cilvēktiesībām, jo īpaši 2010. gada 15. decembra rezolūciju par pamattiesību situāciju Eiropas Savienībā (2009), un to efektīvu īstenošanu pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā¹,
 - ņemot vērā Reglamenta 48. pantu,
 - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas un Lūgumrakstu komitejas atzinumus (A7-0000/2012),
- A. tā kā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantu Savienību veido kopiena, kura pamatojas uz nedalāmām un universālām vērtībām, tādām kā cilvēka cieņas ievērošana, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, solidaritāte, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana, tādējādi ietverot ikvienu, kas dzīvo Eiropas Savienības teritorijā, tostarp pie mazākumtautību grupām piederošas personas;
- B. tā kā LES 6. panta 3. punktā teikts, ka pamattiesības, kas garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, ir Savienības tiesību vispārīgo principu pamats;
- C. tā kā ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā Harta ir kļuvusi juridiski saistoša ES iestādēm, organizācijām un aģentūrām, kā arī dalībvalstīm, īstenojot ES tiesību aktus;
- D. tā kā saskaņā ar Kopenhāgenas kritērijiem pienākumi, kas jāpilda kandidātvalstīm, arī turpmāk ir saistoši dalībvalstīm pēc pievienošanās ES, kā paredzēts LES 2. pantā, un tā kā, ņemot to vērā, dalībvalstis būtu pastāvīgi jāvērtē, lai pārbaudītu, kā tās ievēro ES pamatvērtības — pamattiesības, demokrātiskās iestādes un tiesiskumu,

Vispārējie ieteikumi

1. lai gan tas atzinīgi vērtē Komisijas pasākumus, kas nodrošina, ka tiesību aktu priekšlikumi atbilst Hartai, tomēr norāda, ka vajadzīgi ievērojami uzlabojumi, jo vēl aizvien tiek iesniegti priekšlikumi, kuros netiek ņemta vērā, vai pienācīgi netiek ņemta vērā ierosināto pasākumu pamattiesību jomā ietekme; mudina Komisiju spert redzamus soļus, lai uzlabotu tās priekšlikumu pārbaudi, salīdzinot tos ar Hartu;
2. mudina Komisiju nodrošināt, ka ES tiesību aktos ietverta pamattiesību ietekme un to īstenošana dalībvalstīs tiek regulāri iekļauta Komisijas novērtējuma ziņojumos par ES tiesību aktu īstenošanu, kā arī tās gada ziņojumā par ES tiesību aktu piemērošanas uzraudzību;
3. aicina Padomi efektīvi īstenot saistības pārbaudīt gan savus ierosinātos Komisijas

¹ Pieņemtie teksti, P7_TA(2010)0483.

priekšlikumu grozījumus, gan savas ierosinātās iniciatīvas attiecībā uz Hartu;

4. uzsver, ka Eiropas Parlamentam vajadzētu stiprināt savu neatkarīgo pamattiesību ietekmes novērtējumu attiecībā uz tiesību aktu priekšlikumiem un grozījumiem, kas likumdošanas procesā tiek pārbaudīti, lai tos sistematizētu;
5. pauž nožēlu
 - par to, ka Komisijas dialogā ar dalībvalstīm trūkst pārredzamības, kad Eiropas iedzīvotāju pamattiesības vai intereses ir apdraudētas; uzskata, ka pārredzamības trūkums attiecībā uz ES tiesību aktu transponēšanu var stipri ietekmēt ES valstis, ES iedzīvotājus un citas iestādes, jo īpaši, kad ir apdraudētas iedzīvotāju sociālās un ekonomiskās tiesības;
 - pārredzamības trūkums ES aģentūrās apgrūtina pārliecināšanos, vai to rīcība atbilst pārredzamības, labas pārvaldības, datu aizsardzības un diskriminācijas nepieļaušanas principiem, kā arī nepieciešamības un samērīguma principiem;
6. pauž nožēlu par nepieņemamo kavēšanos un bloķēšanu ceļā uz ES pievienošanos ECTK, par ko ir atbildīgas dažas dalībvalstis, un mudina Komisiju noslēgt šo procedūru;
7. atgādina Komisijas saistības prioritāti piešķirt pārkāpuma procedūrām, kurās tiek risināti principu jautājumi vai kuras īpaši negatīvi ietekmē ES iedzīvotājus¹;
8. pauž nožēlu par Komisijas vājo reakciju uz pamattiesību pārkāpumiem dalībvalstīs un aicina Komisiju nodrošināt, lai pārkāpumu procedūras panāktu efektīvu cilvēktiesību aizstāvību, nevis lai dalībvalstis sarunu rezultātā panāktu vienošanos;
9. tādēļ aicina Komisiju iesniegt sīki izstrādātu uzraudzības mehānisma un agrīnās brīdināšanas sistēmas priekšlikumu, pamatojoties uz LES 7. pantu un LESD 258. pantu;
10. atkārtο aicinājumu Komisijai saskaņā ar Lisabonas līgumu un Hartu steidzami pirms 1. decembra termiņa pārskatīt ES policijas un krimināllietu *acquis*;
11. aicina Parlamentu saskaņā ar LESD 70. pantu sniegt ar Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpu saistītās politikas novērtējumu, izveidojot pastāvīgu saikni starp Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju un dalībvalstu parlamentārajām komitejām, kas nodarbojas ar pamattiesību jautājumiem, lai novērtētu attiecīgos tiesību aktus ES un dalībvalstu līmenī;
12. aicina dalībvalstis pienācīgi pildīt savus pienākumus saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem, kurus tās līdz šim nav pildījušas, izmeklēt nopietnus cilvēktiesību pārkāpumus, sadarbojoties ar ASV Centrālās izlūkošanas pārvaldes pretterorisma programmā un sniedzot cietušajiem pilnīgu tiesisko aizsardzību;
13. uzskata par nepieņemamu to,
 - ka EP, vienīgajai tieši ievēlētajai ES iestādei un vienam no likumdevējiem ES politikā, neļāva definēt Pamattiesību aģentūras daudzgadu programmas (*MAF*) tematiskās jomas;

¹ COM(2010) 573 galīgā redakcija.

- ka policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās, kas ir kļuvusi par ES standarta politiku, kā arī sociālās un ekonomiskās tiesības, kas ir Hartas būtiska sastāvdaļa, vēl aizvien nav iekļautas Pamattiesību aģentūras pilnvarās; aicina Padomi iekļaut minētos jautājumus Pamattiesību aģentūras nākamajā daudzgadu programmā;
14. pauž bažas par dažu dalībvalstu atkāpšanos no Hartas, kas apdraudēs šo valstu pilsoņu tiesības, un tie cietīs daudz vairāk no diskriminācijas nekā citi ES pilsoņi;

Diskriminācija

15. uzsver, ka cilvēku cieņas principi un vienlīdzība likuma priekšā ir demokrātiskas sabiedrības pamats; uzskata par nesaprotamu pašreizējo Padomes sarunu bloķēšanu attiecībā uz Komisijas priekšlikumu pieņemt horizontālu direktīvu, kas paplašinātu visaptverošu aizsardzību pret jebkāda veida diskrimināciju, tostarp diskrimināciju, pamatojoties uz reliģiju vai ticību, invaliditāti, vecumu vai seksuālo orientāciju, un mudina to pieņemt pēc iespējas ātrāk;
16. aicina dalībvalstis pieņemt sūdzību procedūras, lai nodrošinātu, ka vienlaicīgas vairāku veidu diskriminācijas upuris var iesniegt vienotu sūdzību par vairāku veidu diskrimināciju; uzskata par pienācīgu atbalstīt cilvēktiesību aizstāvju pasākumus un atstumtu cilvēku un kopienu kolektīvas rīcības attīstību;

Pie minoritātēm piederošu cilvēku aizsardzība

17. uzsver, ka jārisina to bezvalstnieku situācija, kas pastāvīgi dzīvo dalībvalstīs, un aicina visas dalībvalstis ratificēt attiecīgās Apvienoto Nāciju Organizācijas konvencijas;
18. uzsver, ka ES tiesību aktu īstenošanas atšķirību un sarežģīto administratīvo procedūru dēļ dažu kategoriju personas sastopas ar diskriminējošiem šķēršļiem, īstenojot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos citās valstīs; aicina Komisiju uzsākt pārkāpumu procedūru pret dalībvalstīm, kas pārkāpj Direktīvu 2004/38/EK;
19. aicina Komisiju novērtēt dalībvalstu romu integrācijas stratēģijas ES regulējuma taustāmos rezultātus un progresu, kas sasniegt katrā dalībvalstī;
20. aicina dalībvalstis efektīvi reaģēt uz romu atstumtību, izstrādājot integrācijas politiku sadarbībā ar romu tautības pārstāvjiem, nodrošinot viņu pilnīgu līdzdalību un izmantojot visus pieejamos ES finanšu resursus;

Vienlīdzīgas iespējas

21. pauž nožēlu par ES un dalībvalstu iniciatīvu ierobežoto ietekmi uz vīriešu un sieviešu nevienlīdzīgo stāvokli, jo īpaši nodarbinātības jomā;
22. mudina ES un dalībvalstis pastiprināt centienus sasniegt Eiropas Dzimumu līdztiesības pakta 2011.–2010. gadam mērķus un veikt pasākumus, lai risinātu no dzimuma atkarīgas darba samaksas atšķirības, profesiju segregāciju un visus vardarbības veidus pret sievietēm;

Seksuālā orientācija un dzimumidentitāte

23. aicina dalībvalstis reģistrēt un izmeklēt noziegumus naida dēļ pret lesbietēm, gejiem, biseksuāļiem un transpersonām (LGBT) un pieņemt krimināltiesību aktus, kas aizliedz kūdīšanu uz naidu, pamatojoties uz seksuālo orientāciju un dzimumidentitāti;
24. aicina Komisiju ierosināt pārstrādāt Padomes pamatlēmumu par konkrētu rasisma un ksenofobijas veidu un izpausmju apkarošanu, izdodot krimināllikumu un attiecinot to arī uz citiem naida noziegumiem, tostarp arī uz tādiem, kas pamatojas uz seksuālo orientāciju, dzimumidentitāti un dzimuma izpausmēm;
25. aicina dalībvalstis pieņemt valsts tiesisko regulējumu, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar diskrimināciju pret LGBT personām un viendzimuma pāriem, pamatojoties uz viņu seksuālo orientāciju vai dzimumidentitāti, un mudina tās garantēt pašreizējā ES tiesiskā regulējuma un ES Tiesas judikatūras efektīvu īstenošanu;
26. aicina dalībvalstis, kas ir pieņēmušas tiesību aktus par viena dzimuma partnerību, atzīt citu dalībvalstu pieņemtus noteikumus, kuriem ir līdzīgas sekas;
27. uzskata, ka LGBT personu tiesības tiks vairāk aizsargātas, ja šiem cilvēkiem būs pieejamas tādas likumīgas iespējas kā kopdzīve, reģistrētas partnerattiecības vai laulība; atzinīgi vērtē to, ka 16 dalībvalstis pašlaik nodrošina šīs iespējas, un aicina arī pārējās dalībvalstis apsvērt šādu rīcību;

Jaunatne, vecāka gadagājuma cilvēki un invalīdi

28. aicina dalībvalstis risināt diskriminācijas problēmas vecuma dēļ nodarbinātības jomā saskaņā ar ES Tiesas judikatūru par vecāka gadagājuma darba ņēmēju pieņemšanu darbā un atlaišanu no darba;
29. aicina dalībvalstis nodrošināt jaunu darba ņēmēju, jo īpaši to personu, kurus skārusi ekonomikas krīze, integrāciju darba tirgū;
30. atzinīgi vērtē lēmumu paziņot 2012. gadu par Eiropas Aktīvu vecumdienu un paaudžu solidaritātes gadu; aicina dalībvalstis uzlabot vecāka gadagājuma cilvēku dzīves kvalitāti, sniedzot viņiem pienācīgus sociālos pakalpojumus, novēršot ļaunprātīgu izturēšanos un sekmējot viņu neatkarību, atbalstot mājokļu renovāciju un pieejamību;

Datu aizsardzība

31. vēlreiz apstiprina, ka tiesības uz pašnoteikšanos attiecībā uz personas datiem un tiesības uz privātumu veido cilvēka personības, cilvēka cieņas un brīvības pamatelementus;
32. uzsver, ka ES datu aizsardzības režīma reformai jāpalielina datu aizsardzības tiesību pārredzamība un izpratne un jāpadara aizsardzības līdzekļi un sankcijas efektīvākas; uzsver, ka nevar būt runas par pašreizējo standartu pazemināšanu vai dalībvalstu kompetenču samazināšanu, tostarp konstitucionālo tiesu kompetenču samazināšanu;

Migranti un bēgļi

33. aicina dalībvalstis izstrādāt procedūru saskaņotāku noteikumu ieviešanai patvēruma meklētājiem atbilstīgi Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT)

judikatūrai;

34. aicina dalībvalstis pievērsties galvenokārt efektīvai legālās migrācijas politikai un ratificēt Starptautisko konvenciju par visu migrējošo darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu tiesību aizsardzību;
35. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai Eiropas kopējās patvēruma sistēmas (*CEAS*) izveide tiktu pabeigta līdz 2012. gada beigām, kā plānots;
36. uzsver savas saistības nodrošināt pilnīgu ES tieslietu un iekšlietu aģentūru, jo īpaši *Europol*, *Frontex*, *Cepol*, *Eurojust* un Aģentūras lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai, parlamentāro pārbaudi; aicina šīs aģentūras savos pasākumos palielināt pamattiesību dimensiju;
37. īpaši kritizē ieteikumus par Šengenas robežkontroles atjaunošanu, jo tā kavēs personu brīvu pārvietošanos un ES un Šengenas zonas sadarbības funkcionēšanu;
38. uzsver uzraudzības un novērtēšanas mehānisma lielo nozīmi, pārbaudot, vai Šengenas *acquis* tiek piemērots saskaņā ar pamattiesību principiem;

Bērnu tiesības

39. aicina ES iestādes efektīvi risināt tādas problēmas kā, piemēram, aprūpes tiesību atņemšana vienam vai abiem bērna vecākiem, pazuduši bērni, bērnu seksuālā izmantošana un bērnu pornogrāfija, nepavadītu nepilngadīgu migrantu bērnu aizsardzība un bērnu aprūpes iestādēs ievietotu bērnu invalīdu situācija;
40. atzinīgi vērtē Komisijas ES bērnu tiesību programmu, Komisijas centienus nodrošināt bērnu tiesību ievērošanu un sekmēšanu tiesvedībā un to, ka direktīva par noziegumos cietušajiem nodrošina augstāku aizsardzības līmeni bērniem, jo viņi ir īpaši neaizsargāti;

Noziegumos cietušo tiesības un tiesu pieejamība

41. pauž nožēlu par to, ka ES pilsoņi, kas dzīvo nevis savā, bet kādā citā dalībvalstī, netiek efektīvi informēti par savām tiesībām, un mudina dalībvalstis uzlabot informācijas sistēmas;
42. uzsver, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa un Eiropas Savienības Tiesa savos nolēmumos ir norādījusi uz šķēršļiem tiesu iestāžu pieejamībai, piemēram, tiesvedības ilgumu, efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu un tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu trūkumu;
43. aicina dalībvalstis novērst vēl neizskaustos šķēršļus, piemēram, tādus kā termiņi, juridiskais spēks, tiesvedības ilgums, tiesāšanās izdevumi un procesuālās formalitātes;

Pilsonība

44. aicina Komisiju veikt salīdzinošu pētījumu par vēlēšanu tiesībām dalībvalstu un ES līmenī, lai konstatētu novirzes, kas negodīgi ietekmē konkrētas ES personu kategorijas, un pievienot šim pētījumam pienācīgus ieteikumus, kā pārvarēt šo diskrimināciju;

45. aicina dalībvalstis uzsākt informācijas kampaņas, lai informētu ES pilsoņus par viņu balsstiesībām un kandidēšanu vēlēšanās: aicina visās dalībvalstīs veikt nepieciešamo Eiropas vēlēšanu procedūru reformu, lai aktivizētu ES pilsoņus;
46. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Eiropadomei, Padomei un Komisijai, dalībvalstu un kandidātvalstu valdībām un parlamentiem, Apvienoto Nāciju Organizācijai, Eiropas Padomei un Eiropas Drošības un sadarbības organizācijai.